

Starea Națiunii

Construirea unui instrument inovator pentru
fundamentarea politicilor publice (SIPOCA 11)

RAPORT DE ANALIZĂ NR. 8a

Barometru - Securitate A

Cuprins

1. Rezumat executiv	4
2. Introducere	5
3. Metodologie	7
4. Analiza datelor	8
4.1 Încrederea în instituții și țări	8
4.2 Țări prietene	9
4.3 Temerile populației	11
4.4 Temerile: orientări latente spre a te teme sau nu	12
5. Concluzii	16
6. Bibliografie	17
7. Anexă: Chestionar	19
8. Anexă: Reprezentări grafice complete ale rezultatelor	22

Raport executiv

Raportul de față discută despre câteva teme ce definesc starea României din punct de vedere al reprezentărilor despre securitatea societății. În acest sens, folosim datele Barometrului Starea Națiunii valul mai 2017 și discutăm în principal temerile cele mai frecvent întâlnite în populație. Lor li se adaugă o scurtă discuție despre încrederea în instituții (temă recurentă a barometrelor de opinie din cadrul proiectului) și despre țările considerate a fi prietenoase sau nu.

Logica selecției tematice este următoarea: temerile definesc starea de spirit, sentimentul de insecuritate existent sau nu în națiune. Încrederea în instituții oferă informație despre instrumentul primar de atenuare a acestor temeri. Încrederea în alte țări indică reprezentările despre sursa de protecție externă în caz de eșec al mecanismelor interne de prevenire a eventualei experimentări a unor dificultăți.

Rezultatele prezentate oglindesc o Românie relativ stabilă social, cu puține temeri manifeste stringent, dar cu un echilibru delicat dată fiind neîncrederea în instituții. Principalele riscuri sociale în reprezentările respondenților sunt de origine naturală: cutremure, inundații – sau legate de crize politice sau economice interne. Toate sunt în esență controlabile, prin mecanisme de prevenție în primele două cazuri, respectiv prin metode instituționale de a gestiona echilibrul societal.

Ambele metode de asigurare a acestor moduri de a securiza viața în societate depind de funcționarea instituțiilor. Prin urmare, prevenirea reprezentării privind insecuritatea societală devine apanajul unei politici explicite de a crește încrederea instituțională.

Cei trei experți implicați au avut contribuții complementare la raport: Veronica Dumitrașcu a oferit partea de fundamentare conceptuală a domeniului; Mirel Palada a consolidat baza de date, a produs frecvențele primare și analizele acestora; Bogdan Voicu a produs analiza cuprinsă în secțiunea de analiză a relației dintre temeri și alte caracteristici individuale, precum și concluziile și acest scurt sumar.

2. Introducere

Nu putem vorbi de dezvoltarea unui stat dacă nu luăm în calcul modul în care acesta își definește agenda de securitate. În contextul noului mediu strategic internațional, statele au nevoie de o redefinire a amenințărilor interne și externe, luând în calcul contextul economic, social, politic și demografic. Securitatea este un domeniu complex care acoperă foarte multe paliere și este un termen complex, se referă atât la securitatea individului, cât și la securitatea statului, națiunii, a unor grupuri sau comunități umane.

Barry Buzan, Ole Weaver, Jaap de Wilde (2011) menționează în cartea lor *Securitatea - un nou cadru de analiză* două viziuni care se conturează privind studiile de securitate: cea veche, centrată pe armată și stat și cea nouă, a celor care vor o abordare extinsă a domeniului. Viziunea tradiționalistă, centrată pe conceptul de „putere” a fost abordată de școala realistă. „Realisti au fost întotdeauna fascinați de conflict. Arena relațiilor internaționale reprezintă, pentru realști, o perpetuă „luptă pentru putere”. De aceea, analiza schimbărilor în sistemul relațiilor internaționale se face din perspectiva schimbării echilibrului de putere dintre state” (Dumitrașcu, 2010, p. 347). Autori precum Morgenthau, (2007), Mearsheimer (1994, 1995), Gray (1992, 1995) remarcă faptul că viziunea școlii realiste a fost depășită de dezvoltarea agendei economice și de mediu din anii '70 și '80. Richard Ullman (1983), Beverly Crawford (1994), Nye (2012) și Buzan (1983; 2007) s-au numărat printre adepții care au considerat necesară extinderea domeniului de securitate. În noul mediu internațional amenințările nu sunt doar de natură militară, ci și non-militară, iar cadrul de analiză extins în problematica securității ia în calcul nu numai siguranța statului, ci și a individului ca atare.

Conceptul de securitate a evoluat în dezbaterile internaționale de la perspectiva centrată pe stabilitatea statului la o nouă viziune având în centrul preocupărilor individul. Așa cum remarcă Stephan Klingebiel (2006), „securitatea umană” a devenit un concept-cheie în noile abordări ale studiilor de securitate. Stephan Klingebiel (2006) subliniază că protagoniștii cunoașterii înguste a conceptului de securitate umană pun accentul pe amenințările violente (de ex. războaiele civile), pe când cei care abordează conceptul într-o manieră mai extinsă se referă la amenințări și riscuri care afectează comunități întregi, cum ar fi dezastrele naturale și lipsa hranei.

„Dezvoltarea sustenabilă este strâns legată de securitate prin conceptul de securitate umană Declarația Națiunilor Unite din 2000 a subliniat că pacea și securitatea sunt cerințe preliminare în combaterea sărăciei”¹. Aceste prerogative sunt incluse și în obiectivele de dezvoltare ale ONU² care subliniau că țările cele mai afectate de conflicte și instabilitate sunt și cele mai sărace.

Agenda dezvoltării europene privind obiectivele 2030 pentru pace și securitate, document redactat cu ocazia Zilelor Dezvoltării Europene³ remarcă un fapt simplu: „securitatea și dezvoltarea sunt strâns legate între ele: nu poate să existe o dezvoltare sustenabilă fără pace și securitate, în timp ce dezvoltarea și eradicarea sărăciei sunt cruciale pentru a asigura o pace viabilă și de lungă durată. Instabilitatea, violența, crima organizată, corupția, limitarea accesului la educație, sănătate sau servicii de bază duc la slăbirea democrației”⁴.

¹ „Security and Development” SIPRI Yearbook, 2015, Stockholm International Peace Research Institute, <https://www.sipri.org/yearbook/2015/08/ibidem>

² Ibidem

³ „To achieve agenda 2030”, <http://www.friendsofeurope.org/event/achieve-agenda-2030-give-peace-chance-0>

⁴ Ibidem

BAROMETRU DE OPINIE ÎN DOMENIUL SECURITATE | SECURITATE A

Legătura strânsă dintre dezvoltare și securitate este subliniată și de către Steward (2004, 2). Autorul distinge între:

1. „Impactul securității / insecurității asupra bunăstării. Modul în care securitatea este o parte a definiției dezvoltării.
2. Modul în care insecuritatea afectează elementele dezvoltării și creșterii economice sau ceea ce putem numi „rolul instrumental al securității”.
3. Modul în care dezvoltarea afectează securitatea, sau rolul instrumental al dezvoltării”⁵.

În centrul dezbaterii privind legătura dintre dezvoltare și securitate⁶ se află tema riscului de insecuritate. Temerile indivizilor sunt în strânsă legătură cu sentimentul de insecuritate. Starea de insecuritate a indivizilor este legată de sentimentul de neajutorare pe care îl resimt aceștia în fața unor posibile amenințări.

Amenințările la adresa securității naționale sunt reprezentate diferit de la un context istoric la altul, de la o țară la alta, în funcție de particularitățile istorice, de nivelul de dezvoltare economică, de puterea militară, de interesele naționale, apartenența la blocuri militare sau politice. Așa cum subliniază Slovic (2000, p. 220) privind evaluarea pericolelor, „cetățenii se bazează de obicei pe judecăți intuitive de risc numite percepții asupra riscurilor”. Studiile sociologice (Short, 1984) și cele antropologice (Douglas și Wildavsky, 1982) au arătat că percepția și acceptarea riscurilor sunt influențate de factorii sociali și culturali. Short (1984) subliniază că percepția asupra riscurilor este influențată de prieteni, familie, colegi etc. Astfel, vorbim de latura subiectivă a securității societății. Arnold Wolfers (1962, p. 151) consideră că „securitatea poate fi abordată atât obiectiv (ca amenințare reală), cât și subiectiv (ca amenințare percepută)”. Potrivit lui Buzan (2011), „securizarea este intersubiectivă și construită social. Statele înarmate, care sunt cunoscute ca fiind mai agresive sunt percepute ca o amenințare față de cele care au mai degrabă o abordare pacifistă.

Reprezentările indivizilor cu privire la posibilele amenințări la adresa securității naționale se conturează în funcție de contextul social, economic și politic, cu gradul și modalitatea de informare a individului față de anumite teme sociale, politice, de securitate internă și internațională, sursele de informare fiind de asemenea importante.

La nivel național, dar și internațional natura amenințărilor la adresa securității naționale e într-o continuă schimbare. Pe lângă amenințările de tip clasic, mediul internațional întâmpină și „amenințări de tip asimetric”, așa cum remarca Blank (2003), venite din partea unor actori statali și non-statali. „Amenințările asimetrice acoperă o largă gamă de moduri de acțiune (terorism mai ales) sau de probleme de securitate (trafic ilicit de exemplu)” (Duțu, 2013, p. 24). Amenințările de tip asimetric apar menționate și în Strategia Națională de Apărare a Țării 2015- 2019 în contextul „dezvoltării capacității de răspuns la noile provocări ale mediului de securitate” (p.18).

Actorii statali și non-statali (din care pot face parte ONG-urile, corporațiile, dar și grupări teroriste sau organizații care se ocupă cu crima organizată) caută o țintă vulnerabilă și încep să exploateze slăbiciunile. Noile riscuri legate de catastrofe naturale, terorism internațional, proliferarea armelor de distugere în masă, crima organizată, conflictele regionale etc., sunt de natură să influențeze agenda de securitate internă și externă, dar și elaborarea politicilor de dezvoltare economică și socială a unei țări.

⁵Frances Steward, “Development and Security”, Working Paper prepared for the Security and Development Workshop, January 25-26, 2004, Centre for Research on Inequality, Human Security and Ethnicity, CRISE, Queen Elizabeth House, University of Oxford, <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.469.1304&rep=rep1&type=pdf>

⁶ibidem

3. Metodologie

Universul cercetării

Populația adultă neinstituționalizată a României

Volumul eșantionului

1033 persoane

Perioada de culegere a datelor

18 aprilie – 26 mai 2017

Tipul eșantionului

Eșantion stratificat bistadial

Reprezentativitate

Cu selecție probabilistă a gospodăriilor (aleatoriu simplu) și a persoanelor (metoda “cea mai tânără persoană din gospodărie”). Eșantionul este reprezentativ pentru populația adultă neinstituționalizată a României.

Metoda culegerii datelor

Interviuri telefonice (CATI, 1033)

Marja de eroare

Eroarea maximă de eșantionare, la un nivel de încredere de 95%, este de +/- 3.1%

Ponderarea datelor

Ponderare proporțională iterativă (Raking / Rim) pentru corectarea probabilităților inegale de selecție și pentru ajustarea ratelor neuniforme de non-răspuns. Criteriile de ponderare: sex, vîrstă, educație, etnie, ocupație, regiune și mărimea localității.

Suma procentelor

Suma procentelor poate diferi uneori cu +/- 1 punct procentual față de 100% datorită rotunjirii fără virgulă a valorilor. În cazul întrebărilor cu răspuns multiplu, suma răspunsurilor poate fi mai mare de 100% datorită caracterului cumulativ al prezentării datelor.

Alte tipuri de erori

Pe lângă erorile de eșantionare, alte aspecte metodologice (modul de formulare a întrebărilor, dificultățile practice de culegere a datelor, mecanismele de apărare psihologică ale respondenților în cazul întrebărilor sensibile sau care predispun la conformism social) pot induce erori suplimentare care nu pot fi contorizate în marja statistică de eșantionare.

4. Analiza datelor

4.1 Încrederea în instituții și țări

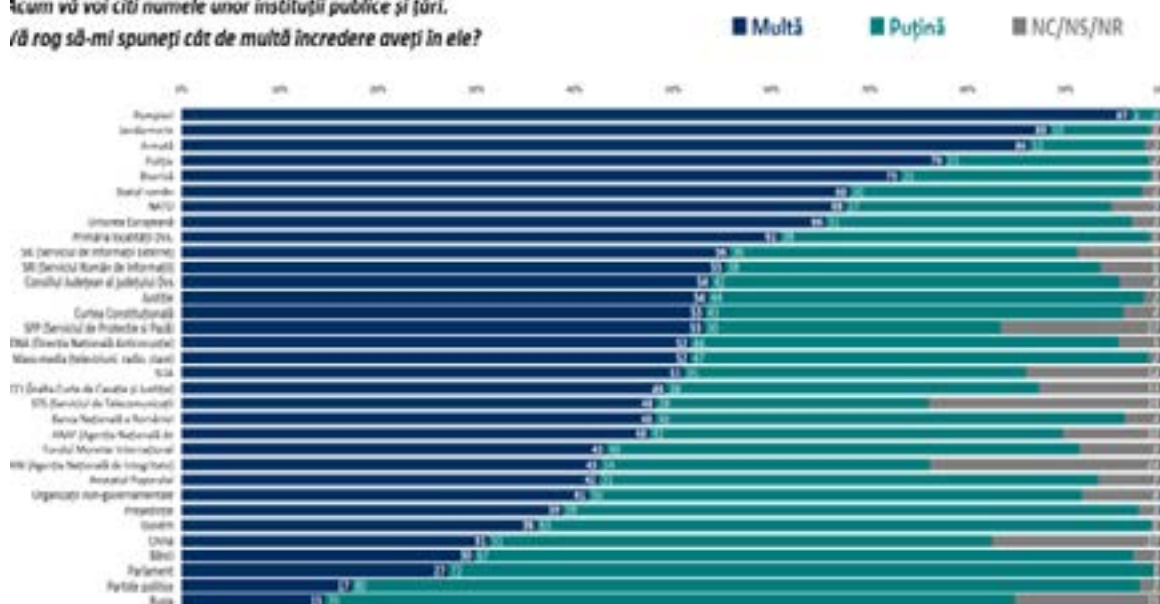
Așa cum am subliniat în introducere, tema este una recurentă în cadrul Barometrelor Stării Națiunii. Relevanța pentru reprezentările despre securitatea percepută este semnificativă: instituțiile sunt cele ce au rolul imediat de a instituționaliza neîncrederea, de a preveni astfel apariția și răspândirea temerilor (Luhmann, 2017; Sztompka, 1999). Iar atunci când organizarea internă nu permite dezvoltarea unui climat de încredere, recursul la instanțe externe poate restabili echilibrul și reduce incertitudinea.

Figura 1 sintetizează rezultatele ce se referă la încredere în instituții. Românii au cea mai multă încredere în instituțiile de forță și de menținere a ordinii (pompieri, armată, jandarmerie, poliție, serviciile de informații). De asemenea, românii au încredere în instituțiile tradiționale (biserica), în instituțiile ce țin de domeniul justiției (justiție în general, cât și elementele sale constitutive: DNA, ÎCCJ, CC) și în mass media. Toate instituțiile menționate prezintă un nivel de încredere peste 50%.

Din contră românii au încredere puțină în instituțiile politice centrale (partide politice, parlament, guvern, președinție) și în bănci. Toate instituțiile politice menționate prezintă niveluri de încredere clar sub 50%, unele din ele chiar sub 20%.

Singurele instituții politice care scapă lipsei de încredere a românilor sunt instituțiile politice locale (primărie, consiliu județean), cu niveluri de încredere în jur de 50% - 60%.

*Acum vă voi citi numele unor instituții publice și țări.
Vă rog să-mi spuneți cât de multă încredere aveți în ele?*

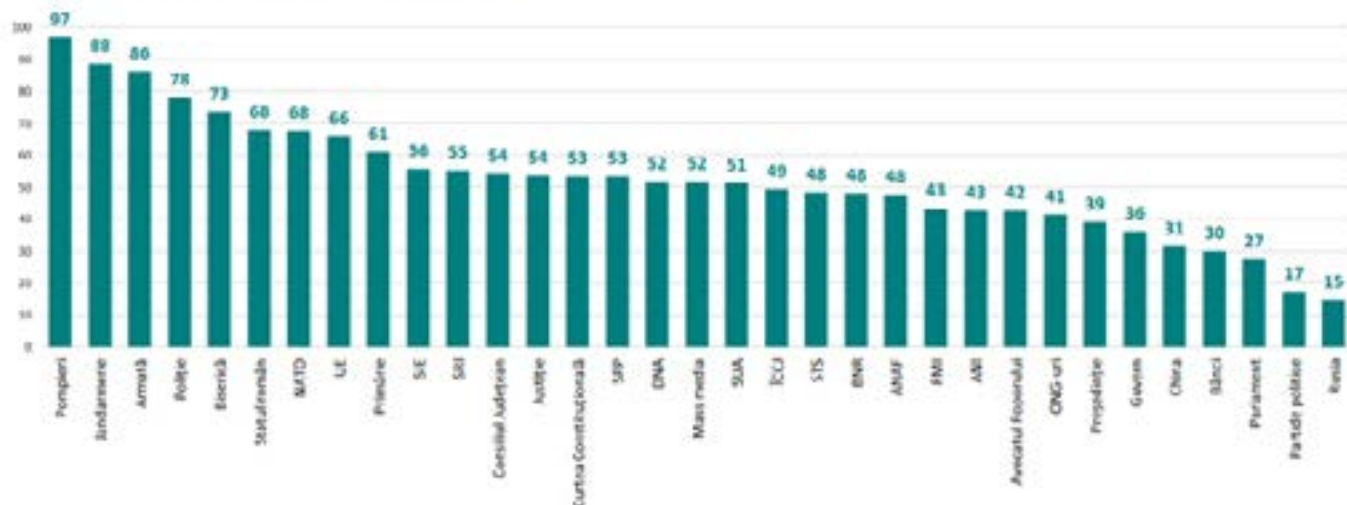

*sursa: Barometrul Stării Națiunii. Cifrele reprezintă procente din total respondenți. NC = nu este cazul, NS = nu știu, NR = nu răspund.

Figura 1. Ierarhia încrederii în instituții și țări

BAROMETRU DE OPINIE ÎN DOMENIUL SECURITATE | SECURITATE A

Cât de multă încredere aveți în următoarele instituții publice și țări?
% ÎNCREDERE MULTĂ (Foarte multă + Destul de multă) % din total populație

*sursa: Barometrul Stării Națiunii. Cifrele reprezintă procente din total respondenți. NC = nu este cazul, NS = nu știu, NR = nu răspund.

Figura 1. Ierarhia încrederii în instituții și țări

La jumătate între încrederea ridicată în instituțiile de forță, tradiționale și juridice și încrederea scăzută în instituțiile politice centrale, românii prezintă încredere medie, în jur de 40%, în instituțiile ce țin de societatea civilă (ONG-uri), cât și în instituțiile financiare (BNR, ANAF, FMI).

Dintre instituțiile internaționale și țările măsurate, românii au încredere în cele ce fac parte din sfera cultural-politică occidentală: NATO, UE (în jur de 66%), și puțină încredere în statele mari din zona geostrategică aflată în competiție cu spațiul occidental: China, Rusia (mult sub 50%). De departe, dintre toate instituțiile și țările menționate, românii au cea mai puțină încredere în Rusia (doar 15%).

Ca o consecință a încrederii în instituțiile de forță, de menținere a ordinii publice și în cele juridice, românii au o încredere ridicată în statul român (68%).

4.2 Țări prietene

Complementar analizei din capitolul anterior, aceeași temă a securității naționale la nivel subiectiv este operaționalizată în cadrul Barometrului Starea Națiunii și în privința percepției despre o seamă de țări relevante pentru România. Operaționalizarea se face la nivel de estimare pe un continuum pozitiv „țară prietenă” – negativ „țară deloc prietenă”, folosind o scală Likert cu patru categorii. Un scurt comentariu metodologic se impune: am evitat folosirea unor termeni puternic negativi, de ex. „țară ostilă”, folosind la nivel negativ expresia antitetice mai neutră „deloc prietenă”

Românii își reprezintă drept țări prietene, țările din spațiul latin al Uniunii Europene (Spania, Italia, Franța), țări asemănătoare cu România din punct de vedere lingvistic și al texturii social-

BAROMETRU DE OPINIE ÎN DOMENIUL SECURITATE | SECURITATE A

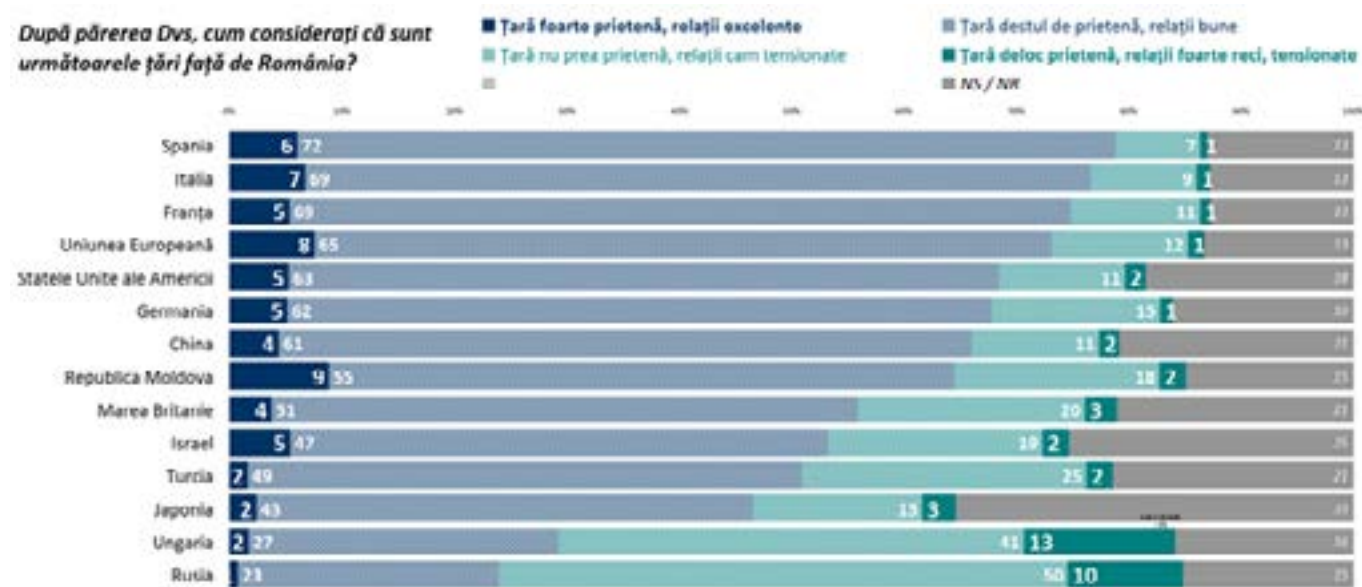
valorice, țări unde de altminteri există și o diasporă românească însemnată. Românii au de asemenea o imagine pozitivă asupra Uniunea Europeană în ansamblu. În cazul acestor țări și uniuni statale ponderea netă (percepții pozitive minus percepții negative) a românilor este în jur de două treimi.

Reprezentări pozitiv sunt de asemenea și în cazul SUA, Chinei și a Germaniei, dar ceva mai puțin pozitiv decât țările latine europene menționate mai sus. Ponderea netă de reprezentare pozitivă în cazul acestora este în jur de 50%.

Românii au o reprezentare moderat pozitivă față de Republica Moldova. 60% dintre respondenți exprimă poziționări favorabile Moldovei, dar reprezentarea negativă urcă și ea la 20%. Reprezentarea netă este prin urmare de 40% pozitivă.

În mod similar, românii se raportează moderat pozitiv, în jur de 30% percepție netă, la Marea Britanie, Israel și Japonia. În cazul Japoniei avem de-a face cu un nivel ridicat de neutralitate/necunoaștere (de altminteri, această țară a fost introdusă în listă exact din acest motiv de calibrare metodologică, de comparare a unei țări dintr-un spațiu internațional îndepărtat cu țări din proximitatea de interes a României).

Dintre toate țările cu reprezentare net pozitivă, Turcia prezintă nivelul net cel mai scăzut: 23%. Identificăm un cuplu de țări: Ungaria și mai ales Rusia, în cazul cărora reprezentările negative le depășesc pe cele pozitive. Acestea sunt singurele țări dintre cele măsurate unde reprezentarea este preponderent negativă.

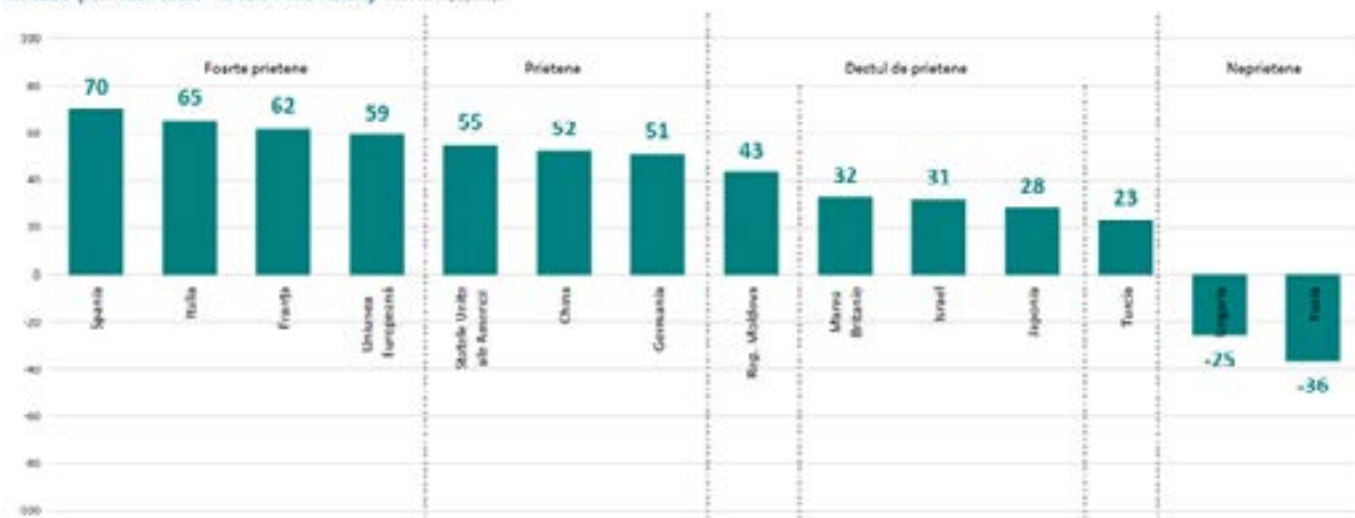
*sursa: Barometrul Stării Națiunii. Cifrele reprezintă procente din total respondenți. NS = nu știu, NR = nu răspund.

Figura 2. Reprezentări despre cât de prietene sunt unele țări

BAROMETRU DE OPINIE ÎN DOMENIUL SECURITATE | SECURITATE A

După părerea Dvs, cum considerați că sunt următoarele țări față de România?

% NET (% PRIETENĂ - % NU PRIETENĂ) % din total populație

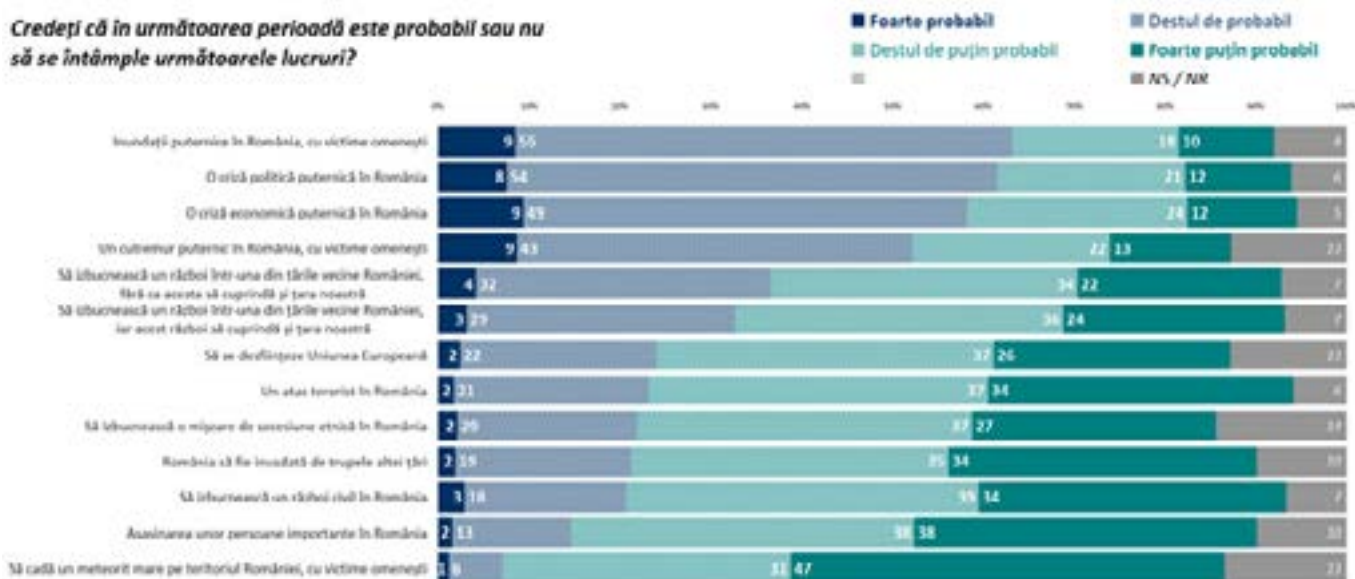
*sursa: Barometrul Stării Națiunii. Cifrele reprezintă procente din total respondenți. NS = nu știu, NR = nu răspund.

Figura 2. Reprezentări despre cât de prietene sunt unele țări

4.3 Temerile populației

Un alt subiect de cercetare măsurat în cadrul acestui sondaj a fost constituit de diferitele tipuri de temeri ce pot apărea în rândul populației referitoare la subiecte ce țin de securitatea națională.

Credeți că în următoarea perioadă este probabil sau nu să se întâmple următoarele lucruri?

*sursa: Barometrul Stării Națiunii. Cifrele reprezintă procente din total respondenți.

Figura 3. Temeri pentru perioada imediat următoare

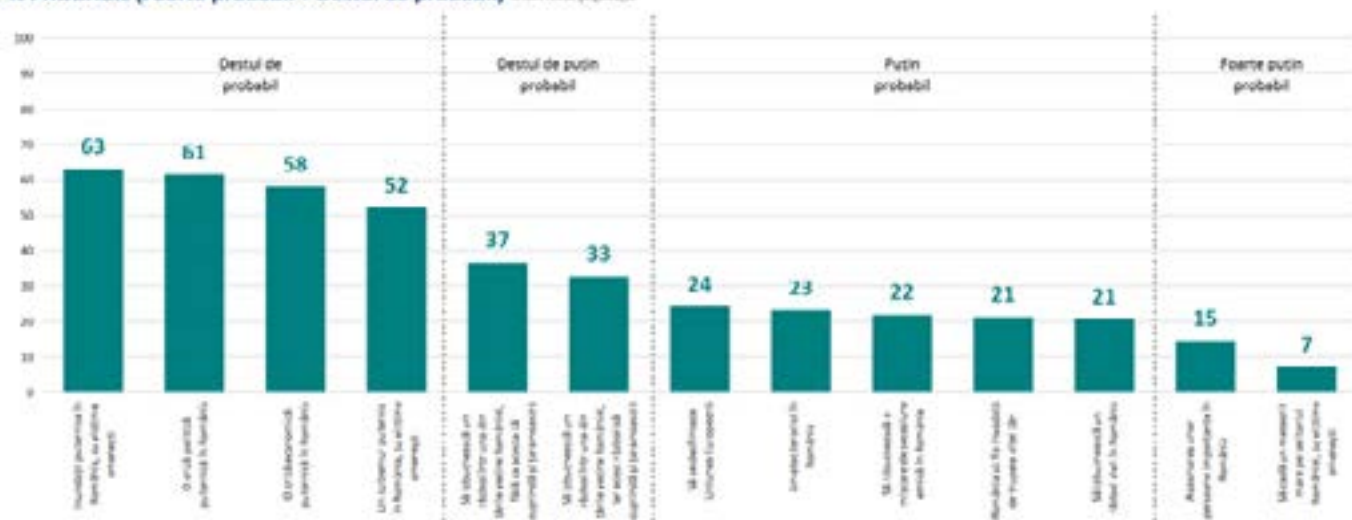

Figura 3. Temeri pentru perioada imediat următoare

1. SUPRA-PERSONAL / STATAL: Securitatea națională / Temeri și amenințări externe, armate
2. PERSONAL: Siguranța publică, civilă, criminalitate
3. NATURĂ: Securitatea în cazul situațiilor de urgență, a dezastrelor naturale / Protecția civilă
4. VIRTUAL: Securitatea cibernetică

4.4 Temerile: orientări latente spre a te teme sau nu

Am analizat tendința de a avea temeri față de unul dintre lucrurile listate în Figura 3, luând în calcul faptul că ar trebui să existe o orientare latentă spre a te teme de diferite lucruri, dată mai ales de lipsa de control (cunoaștere) asupra acestora. La nivel teoretic, explicarea apariției temerilor este dată de teoriile modernizării și de teoriile valorilor (Inglehart, 2018; Voicu, 2011). Cei mai puțin moderni tind să atribuie cauzalității necontrolabile fenomenului din mediul (social) înconjurător, prin urmare dezvoltă temeri.

BAROMETRU DE OPINIE ÎN DOMENIUL SECURITATE | SECURITATE A

Analiza relevă într-adevăr o tendință latentă de a te teme de orice (primul factor din **Tabelul 1**), care constituie o primă caracteristică a fiecărui individ. Mai exact, fiecare individ poate fi caracterizat de o tendință mai ridicată sau mai joasă de a manifesta temeri.

Această tendință nu este legată de ceva anume, "obiectiv", ci constituie o orientare subiectivă spre „a se teme”. Iar această tendință, așa cum deja am afirmat, poate fi mai puternică sau mai puțin puternică. În cazul bateriei de temeri analizate, tendința generală se manifestă mai ales prin accentuarea temerilor legate de evenimentele colorate în albastru pe a doua coloană din **Tabelul 1**. Cu cât coeficienții din coloana respectivă sunt mai mari, cu atât tendința generală spre a se teme explică mai mult din măsura în care respondenții evaluează evenimentul cu pricina ca fiind probabil.

Al doilea factor identificat este orientarea spre a identifica temeri specifice mediului românesc, pe care le-am etichetat drept "temeri puternic localizate": inundații, cutremure, crize politice sau economice.

Prin modelul teoretic de analiză factorială aleasă (factori ortogonali), construcția celor doi factori este voit distorsionată în așa fel încât să nu fie legați unul de celălalt. Am ales acest mod de organizare a informației pentru a putea sublinia mai ușor distincția dintre cei doi factori pentru un public mai larg.

Calculul poziționării fiecărui respondent pe scala temerilor generale, respectiv pe cea a temerii de evenimente locale permite să identificăm ce caracteristici sunt asociate acestor tipuri de temeri. **Tabelul 2** răspunde acestei nevoi.

BAROMETRU DE OPINIE ÎN DOMENIUL SECURITATE | SECURITATE A

Orientări spre tipuri de temeri		
	Teamă generală	Temeri puternic localizate
v10_8 Să izbucnească un război civil în România	.701	-.060
v10_12 Să izbucnească un război într-una din țările vecine României, iar acest război să cuprindă și țara noastră	.670	-.021
v10_9 Asasinarea unor persoane importante în România	.661	-.023
v10_13 România să fie invadată de trupele altei țări	.631	-.108
v10_11 Să izbucnească un război într-una din țările vecine României, fără ca acesta să cuprindă și țara noastră	.595	.072
v10_6 Un atac terorist în România	.542	.041
v10_7 Să izbucnească o mișcare de secesiune etnică în România	.464	.128
v10_10 Să se desființeze Uniunea Europeană	.456	.081
v10_2 Să cadă un meteorit mare pe teritoriul României, cu victime omenești	.423	.141
v10_1 Inundații puternice în România, cu victime omenești	.265	.612
v10_3 Un cutremur puternic în România, cu victime omenești	.355	.557
v10_5 O criză economică puternică în România	.399	.424
v10_4 O criză politică puternică în România	.283	.410

Notă tehnică: Fiecare variabilă v10_1-v10_13 ia valori de la 1=Foarte puțin probabil la 4=Foarte probabil. Coeficienții reprezintă corelații bivariate între factor și variabilă. Analiza factorială a relevat comunalități mai mari de .200, variația totală explicată fiind de 35%. (extragere: maximum likelihood; rotație: quartimax; scorurile factoriale folosite în continuare sunt estimate folosind metode de regresie; cei doi factori sunt ortogonali). Mod de citire: cu cât cifrele din tabel sunt mai mari și pozitive, cu atât factorul major de pe coloană (orientarea de a avea o „teamă generală”, respectiv cea spre o „teamă localizată”) este mai puternic legat de temerea manifestă de pe rând.

Tabelul 1. Sistematizarea temerilor manifeste în funcție de orientările latente spre a te teme

BAROMETRU DE OPINIE ÎN DOMENIUL SECURITATE | SECURITATE A

Cei care tind să manifeste temeri la rândul general sunt mai frecvenți printre femeii, printre cei care trăiesc în ruralul mic, printre cei fără copii, mai tineri, printre cei care cred că România se îndreaptă într-o direcție rea.

Caracteristicile care sunt asociate cu lipsa de temeri sunt: posesia de automobile (indicator al avuției acumulate), a avea copii (indicator al experienței directe cu mai multe sisteme sociale), încrederea în instituții (cu rol în prevenirea temerilor) și etnicitatea romă.

În general, identificăm o relație inversă între deținerea de resurse materiale și simbolice și nivelul de temere generală. Ipoteza explicativă este că deținerea de resurse generează inserție în societate, o stabilitate mai ridicată a statutului social, ce duce la scăderea temerilor ce țin de securitate - și invers. Rezultă că nivelul exprimat al temerilor generale privind securitatea reprezintă o reflecție a nivelului personal de insecuritate de status.

Factor: orientarea latentă spre a te teme ...		
Caracteristici cu care sunt asociate...	La modul general	De evenimente locale
Pozitive	• Locuiește în comune mici • Este femeie	• Venit ridicat • Maghiar • Rom
Negative	• Spune că „Direcția în care merge România este bună” • Are (mai multe) automobile • Are copii • Vârsta • Rom • Încredere în instituții¹	

*Pozitiv și negativ nu au conotații valorice, ci indică măsura în care o caracteristică este asociată cu unul dintre cei doi factori. A se vedea textul pentru o interpretare. Asocierile sunt identificate prin analiza de regresie, cu estimarea robustă a erorilor standard și clusterizare pe județe.

Tabelul 2. Asocierea tipurilor de temeri cu caracteristici individuale

Factorii asociați cu prezența temerilor puternic localizate sunt puțini și explică puțin din variația observată² (cu alte cuvinte, diferențele dintre indivizi nu depind prea tare de statusul social sau alte caracteristici luate în considerare. Venitul ridicat, a fi maghiar și a fi rom sunt singurele caracteristici ce sunt asociate cu o probabilitate mai mare de a manifesta temeri localizate, precum teama de cutremur, inundații, criză economică sau politică.

¹ Scor factorial al încrederii în lista de instituții din primele secțiuni ale acestui raport. Metoda de extracție: maximum likelihood, metoda de rotație: varimax, comunalitățile sunt peste 0,3. Au fost extrasi doi factori. Primul explică 25% din variația totală. KMO=0.890.

² Adjusted-R2 este doar 2%, față de 11% pentru orientarea generalizată spre a manifesta temeri.

5. Concluzii

Există o pleiadă destul de mare de posibile temeri care se manifestă la nivel social. Ele pot defini un nivel mai ridicat sau mai redus de insecuritate societală. În cazul României, lista testată nu atrage temeri ridicate pe niciuna dintre dimensiuni. Apar temeri moderate în ce privește inundațiile, cutremurele, crizele economice și crizele politice. Războaiele, asasinatele politice, atacurile teroriste, secesiunea etnică sau disoluția UE sunt pericole puțin credibile în opinia majorității.

Tendința de a manifesta temeri este una adâncă, existând latent în unele persoane. Ea este asociată în general cu lipsa de experiență personală, cu scepticismul privind evoluția societății, cu a fi femeie și cu o încredere redusă în capacitatea instituțiilor. Implicația pentru politici publice este simplă: pentru a crește sentimentul de securitate societală (precondiție a unei dezvoltări sustenabile și a unei productivități ridicate), încrederea în instituții trebuie în mod necesar să crească.

6. Bibliografie

Blank, S. J. (2003). „Rethinking Asymmetric Threats”, Strategic Studies Institute, <http://ssi.armywarcollege.edu/pdffiles/pub103.pdf>

Buzan B., De Wilde, J., & Waeuver O. (2011). [Securitatea - un nou cadru de analiză](#), Cluj- Napoca: CA Publishing.

Buzan, B., & Hansen L. (2007). „International Security”, vol III. Widening Security., Los Angeles: Sage Publications.

Buzan., Barry. (1983). [People, States and Fear. The National Security Problem in International Relations](#), Great Britain: Whatsheaf Books.

Crawford, Beverly. (1994), „The New Security Dilemma under International Economic Interdependence”. Millennium 23:25-55.

Douglas, Mary & Wildavsky, Aaron. (1982). Risk and culture: [An essay on the selection of technological and environmental dangers](#), Berkeley: University of California Press.

Dumitrașcu V. (2010), recenzie la cartea lui Hans Morgenthau, Politica între națiuni, Iași, Editura Polirom, 2007, 735 p. în [Revista Română de Sociologie](#), serie nouă, anul XXI, nr. 3–4, p. 347–349, București: Editura Academiei Române.

Duțu P. (2013), „Amenințări asimetrice sau amenințări hibride: delimitări conceptuale pentru fundamentarea securității și apărării naționale”, București : Editura Universității Naționale de Apărare “Carol I”.

Gray, Colin (1995). [Villains, Victims and Sheriffs](#): Security Studies and Security for an Inter- War Period. Hull: University of Hull Press.

Gray, Colin (1992) „New Directions for Strategic Studies? How Can Theory Help Practice”. Security Studies 1 :6 10-6.35.

Inglehart, Ronald. (2018). Cultural Evolution, Cambridge University Press (in print).

Klingebiel, Stephan. (2006). „New Interfaces between Security and Development. Changing concepts and approaches”, German Development Institute (DIE), Bonn: Dt. Inst. für Entwicklungspolitik, http://edoc.vifapol.de/opus/volltexte/2012/3801/pdf/Studies_13.pdf

Luhmann, Niklas. (2017). [Trust and power](#). John Wiley & Sons.

Mearsheimer, John J. (1995). „A Realist Reply”, International Security, 20:82-93.

Morgenthau, Hans., (2007). [Politica între națiuni](#), Iași: Ed. Polirom.

BAROMETRU DE OPINIE ÎN DOMENIUL SECURITATE | SECURITATE A

Nye, Joseph Jr. (2012). *Viitorul puterii*, Iași: Ed. Polirom.

Short, James F, Jr. (1984). „The social fabric at risk: Toward the social transformation of risk Analysis”. *American Sociological Review*, 49, 711–725.

Slovic, Paul. (2000). *The Perception of Risk*, UK: Routledge.

Steward, F. (2004). “Development and Security”, Working Paper prepared for the Security and Development Workshop, January 25-26, 2004, Centre for Research on Inequality, Human Security and Ethnicity, CRISE, Queen Elizabeth House, University of Oxford, <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.469.1304&rep=rep1&type=pdf> Sztompka, Piotr. (1999). *Trust: A sociological theory*. Cambridge University Press.

Ullman, Richard H. (1983). „Redefining Security”. *International Security* 8:129-153.

Voicu, Bogdan. (2011). „Valorile și sociologia valorilor”, pp. 249-294 in Vlăsceanu, L., ed., *Sociologie*. Iași: Polirom.

Wolfer, A. (1962), „Discord and Collaboration: Essays on International Politics”, Baltimore: John Hopkins University Press.

***. Friends of Europe. (2017) „To achieve agenda 2030. Give Peace a Chance. Introduction”, <http://www.friendsofeurope.org/event/achieve-agenda-2030-give-peace-chance-0>

* * * SIPRI. (2015). “Security and Development” SIPRI Yearbook, 2015, Stockholm International Peace Research Institute, <https://www.sipri.org/yearbook/2015/08>

* * * Strategia Națională de Apărare a Țării 2015- 2019. (2015), http://www.presidency.ro/files/userfiles/Strategia_Nationala_de_Aparare_a_Tarii_1.pdf

BAROMETRU DE OPINIE ÎN DOMENIUL SECURITATE | SECURITATE A

SOCIO-DEMOGRAFICE

D1. SEX

1. Bărbat 2. Femeie

D2. VÂRSTA (în ani împliniți)

|__|__| 99. NR

D3. ETNIA

1. Român	2. Maghiar	3. Rrom / Țigan	6. Alta	99. NR
----------	------------	-----------------	---------	--------

D4a. ȘCOALĂ

Care a fost nivelul cel mai ridicat de educație sau formare profesională absolvit cu succes?

1. Fără școală absolvită
2. Șc. primară (4 clase)
3. Gimnaziu (7,8 clase)
4. Șc. de ucenici, de arte, de meserii
5. Liceu tr. I (10 clase)
6. Șc. profesională
7. Liceu tr. II (12 clase, bacalaureat)
8. Șc. Postliceală sau de maiștri
9. Nivel universitar de scurtă durată (Colegiu / Subingineri)
10. Nivel universitar de lungă durată (Facultate, 4-6 ani)
11. Licență tip Bologna (3-5 ani)
12. Master
13. Studii postuniversitare de specialitate, în afară de doctorat / post-doctorat
14. Doctorat
15. Postdoctorat
16. 98 NS
17. 99.NR

D4b. ȘCOALĂ ANI

Prin urmare, câți ani de școală ați absolvit în total ? _____ 98 NS 99.NR

D5. OCUPAȚIA

Care e OCUPAȚIA Dvs. în momentul de față? _____ 99. NS/NR

SECRETARIATUL GENERAL
AL GUVERNULUI

ȘCOALA NAȚIONALĂ DE STUDII
POLITICE ȘI ADMINISTRATIVE

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofințat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European.

BAROMETRU DE OPINIE ÎN DOMENIUL SECURITATE | SECURITATE A

D6. ACTIV

Care din următoarele situații se potrivește cel mai bine situației Dvs. de acum sub aspect profesional?

1. Angajat cu normă întreagă	2. Angajat cu normă parțială	3. Elev / Student	4. Casnic(ă)	5. Șomer	99. NS / NR
6. Pensionar	7. Alta.				

D7. RELIGIA

Dacă „creștin” (simplu), întreabă ce fel de creștin? _____ 99. NS/NR

D8. MÂNĂ DOMINANTĂ

Dvs. de regulă ce mână folosiți mai des în activitatea Dvs de zi cu zi?

1. Dreapta, sînt dreptaci	2. Stînga, sînt stîngaci	3. NU CITI! Ambele, sînt ambidextru	99. NS / NR
---------------------------	--------------------------	-------------------------------------	-------------

D9. NR TOTAL PERS

Câte persoane sunt în gospodăria Dvs? |__|__| 99. NR

D10. NR COPII

Câți copii în întreținere (sub 18 ani) sunt în gospodăria Dvs? |__|__| 99. NR

D13D18 TELEFOANE / MASINA / CALCULATOR / INTERNET / E-MAIL

0. Nu 1. DA 99. NS / NR

D20. PLECAȚI DIN ȚARĂ

Este vreo persoană din gospodăria Dvs care în momentul de față să fie plecată în străinătate, pentru o perioadă mai lungă de timp (minim 3 luni de zile), nu doar în concediu sau vacanță?

0. Nu 1. DA 99. NS / NR

D21. CÂȚI

Dacă DA, Câte persoane sunt plecate? |__|__| 99. NR

SECRETARIATUL GENERAL
AL GUVERNULUI

ȘCOALA NAȚIONALĂ DE STUDII
POLITICE ȘI ADMINISTRATIVE

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitatea Administrativă cofinansat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European.

BAROMETRU DE OPINIE ÎN DOMENIUL SECURITATE | SECURITATE A

Dacă DA, Ce sex și vârstă au? Se scrie litera sex B / F urmat de varsta, pt fiecare din ei, separate prin virgulă (de ex: B 14, F29): _____ 99. NR

D21. VEN P

Cât a fost venitul Dvs. PERSONAL net („în mână”) în ultima lună? _____ lei noi 99. NS/NR

D21. VEN P

Vă rog să îmi spuneți cât a fost venitul Dvs total PERSONAL net („în mână”)? Dacă nu cunoașteți cifra exactă, îmi puteți da o estimare? _____ lei noi 99. NS/NR

D22. VEN G

Vă rog să îmi spuneți care este venitul total lunar net („în mână”) al gospodăriei dvs.? Dacă nu cunoașteți cifra exactă, îmi puteți da o estimare? _____ lei noi 99. NS/NR

D31. LOCALITATE

D32. JUDEȚ

D33. ADRESA

D34. NUME

D35. Tel. fix (inclusiv prefix):

SECRETARIATUL GENERAL
AL GUVERNULUI

ȘCOALA NAȚIONALĂ DE STUDII
POLITICE ȘI ADMINISTRATIVE

BAROMETRU DE OPINIE ÎN DOMENIUL SECURITATE | SECURITATE A

ORA TERMINĂRII (HH : MM) |__|__| : |__|__|

Anexă: Reprezentări grafice complete ale rezultatelor

Cf document Powerpoint atașat

SECRETARIATUL GENERAL
AL GUVERNULUI

ȘCOALA NAȚIONALĂ DE STUDII
POLITICE ȘI ADMINISTRATIVE

WWW.STAREA-NATIUNII.RO

INFO@STAREA-NATIUNII.RO